

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedkyně Jitky Zavřelové a soudců Petra Mikeše a Milana Podhrázkého v právní věci žalobce: **J. N. S.**, zastoupeného Mgr. Daliborem Lípou, advokátem se sídlem Jugoslávská 856/2, Karlovy Vary, proti žalovanému: **Policie České republiky, Ředitelství služby cizinecké policie**, Olšanská 2, Praha 3, o žalobě proti rozhodnutí žalovaného ze dne 30. 11. 2017, čj. CPR-31253-5/ČJ-2017-930310-T221, o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Plzni ze dne 4. 1. 2018, čj. 17 A 159/2017-21,

takto:

I. Kasační stížnost **se zamítá**.

II. Žalobce **nemá** právo na náhradu nákladů řízení.

III. Žalovanému **se** náhrada nákladů řízení **nepřiznává**.

IV. Ustanovenému zástupci žalobce Mgr. Daliborovi Lípovi, advokátovi, **se nepřiznává** odměna za zastupování v řízení o kasační stížnosti.

Odůvodnění:

I. Vymezení věci

[1] Žalobce (dále „stěžovatel“) je státním příslušníkem Angolské republiky. Rozhodnutím Krajského ředitelství policie hlavního města Prahy, Odboru cizinecké policie, z 9. 5. 2017 byl zajištěn dle § 124 odst. 1 písm. c) zákona č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců, za účelem správního vyhoštění. Stěžovatel podal dne 21. 11. 2017 žádost o propuštění ze zařízení. Žalovaný 30. 11. 2017 žádosti nevyhověl, aniž by ji věcně projednal, neboť dospěl k závěru, že stěžovatel žádost podal v době, kdy k tomu dle § 129a odst. 3 téhož zákona nebyl ještě oprávněn, a rozhodl, že se stěžovatel nepropouští.

[2] Proti tomuto rozhodnutí podal stěžovatel žalobu, kterou Krajský soud v Plzni výše uvedeným rozsudkem zamítl. Uvedl, že současná právní úprava umožňuje přezkum důvodnosti trvání zajištění v rozumných intervalech. Stěžovatel neprokázal žádné konkrétní okolnosti, pro něž by bylo možno uvažovat o nedostatcích v délce a průběhu soudního řízení, tím méně o nedostatcích systémových. Důvod k prolomení lhůty upravené v § 129a odst. 3 zákona o pobytu cizinců, která znemožňuje projednání žádosti o propuštění, nebyl dán. Žalobce tedy podal žádost předčasně.

II. Obsah kasační stížnosti a vyjádření žalovaného

[3] Proti rozsudku krajského soudu podal stěžovatel kasační stížnost. Namítl, že žalovaný se měl jeho žádostí věcně zabývat, přestože nebyla podána až po uplynutí lhůty stanovené § 129a odst. 3 zákona o pobytu cizinců. Postupem žalovaného mu byla odňata možnost pravidelného soudního přezkumu. Uvedl, že kombinace probíhajícího soudního řízení proti jinému rozhodnutí o prodloužení zajištění a § 129a odst. 3 zákona o pobytu cizinců svými důsledky odporuje čl. 5 odst. 4 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod (dále jen „Úmluva“). Odkázal na průběh svého zajištění a soudní přezkum rozhodnutí o zajištění s tím, že má zcela nahodilé možnosti podat žádost o propuštění. Aplikace § 129a odst. 3 zákona o pobytu cizinců stěžovateli znemožňuje iniciovat soudní přezkum důvodů zajištění častěji než každých 90 dnů.

[4] Žalovaný se ve vyjádření ke kasační stížnosti odkázal na důvody uvedené v jeho rozhodnutí.

[5] Nejvyšší správní soud usnesením z 30. 7. 2019 řízení přerušil, neboť podal Ústavnímu soudu návrh na vyslovení protiústavnosti § 129a odst. 3 zákona o pobytu cizinců. Ústavní soud návrh zamítl nálezem z 19. 7. 2022, sp. zn. Pl. ÚS 12/19. Nejvyšší správní soud proto usnesením z 31. 8. 2022 rozhodl, že se v řízení pokračuje.

III. Posouzení kasační stížnosti

[6] Kasační stížnost není důvodná.

[7] Podle § 129a odst. 1 zákona o pobytu cizinců *„[c]izinec je oprávněn podat policii žádost o propuštění ze zařízení, ve které je povinen uvést veškeré rozhodné skutečnosti, kterých se dovolává a označit důkazy. Policie cizince nevyzývá k odstranění vad žádosti. Policie zkoumá, zda trvají důvody, pro které byl cizinec zajištěn, popřípadě pro které byla doba zajištění prodloužena, nebo zda jsou splněny podmínky pro uložení zvláštního opatření za účelem vycestování. O žádosti policie rozhodne bez zbytečného odkladu.“*

[8] Podle § 129a odst. 3 zákona o pobytu cizinců *„[ž]ádost o propuštění ze zařízení je cizinec oprávněn podat nejdříve po uplynutí 30 dní od nabytí právní moci rozhodnutí o zajištění, rozhodnutí o prodloužení doby zajištění cizince nebo rozhodnutí o nepropuštění ze zařízení, nepodal-li žalobu proti takovému rozhodnutí, nebo nejdříve po uplynutí 30 dní od právní moci posledního rozhodnutí o jeho žalobě proti rozhodnutí o zajištění cizince, rozhodnutí o prodloužení doby zajištění cizince nebo proti rozhodnutí o nepropuštění ze zařízení.“*

[9] Podstatou kasační stížnosti je tvrzený nesoulad § 129a odst. 3 zákona o pobytu cizinců a jeho důsledků s čl. 5 odst. 4 Úmluvy. Právě těmito otázkami se zabýval Ústavní soud v nálezu sp. zn. Pl ÚS 12/19. Ústavní soud nejprve podrobně shrnul obecná východiska přezkumu garantovaného v č. 5 odst. 4 Úmluvy. Následně se zabýval procedurálním omezením žádosti o propuštění ze zařízení. V bodě 69 nálezu uvedl, že *„pouhé stanovení zákonných lhůt není z pohledu Ústavního soudu otázkou ústavnosti, nedosahuje-li toto procedurální omezení míry, v níž je základní právo omezeno natolik, že dojde k jeho významnému ohrožení nebo vyprázdnění. Jinými slovy, Ústavní soud neshledá protiústavnost v samotné existenci lhůty (ani v tom, že je taková lhůta z povahy věci restriktivní), nýbrž ve vyloučení možnosti uplatňovat základní práva*". Je proto zapotřebí podrobit přezkumu danou úpravu jako celek. Zatímco možnost podat žádost o propuštění ze zajištění ke správnímu orgánu je procedurálně zásadním způsobem omezena, možnost podat žalobu proti rozhodnutí o zajištění či jeho prodloužení omezena není. Pro posouzení Ústavním soudem je pak zásadní, že *„ve všech typových případech správního rozhodnutí o (trvání) omezení osobní svobody ve smyslu zákona o pobytu cizinců se správní soudy v rámci přezkumu zabývají tím, zda je cizinec omezen na osobní svobodě oprávněně, resp. Zda trvá reálný účel zajištění ve smyslu čl. 15 odst. 4 návratové směrnice (viz rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 8. 6. 2017, č. j. 10 Azs 101/2017-28), a již na tomto místě tak lze hovořit o periodickém dohledu nad zákonností zajištění ve smyslu čl. 5 odst. 4 Úmluvy*" (bod 71 nálezu). Následně se Ústavní soud zabýval intervalem takového soudního přezkumu. Předně korigoval východisko Nejvyššího správního soudu týkající se potřeby garantovat přístup k periodickému přezkumu v měsíčních intervalech (bod 75 – 77 nálezu) a v bodě 78 nálezu konstatoval, že *„bezmála tříměsíční interval ve věci stěžovatele před Nejvyšším správním soudem lze hodnotit jako souladný s Úmluvou. Tím Ústavní soud nevylučuje, že by národní úprava nemohla být vstřícnější a založit vyšší standard ochrany, než požaduje Úmluva. Z pohledu pozitivních závazků plynoucích z čl. 5 odst. 4 Úmluvy a se zohledněním procesního uchopení zákona o pobytu cizinců však Ústavní soud uzavřel, že napadené ustanovení není protiústavní, jelikož pravidelnému přezkumu zajištění v přiměřených časových odstupech nebrání.*"

[10] Ústavní soud tedy dospěl k závěru, že procedurální omezení možnosti cizince podat žádost o propuštění ze zajištění nebrání požadavku pravidelného soudního přezkumu zákonnosti trvání zajištění v přiměřených časových odstupech, který vyplývá z čl. 5 odst. 4 Úmluvy, neboť periodický dohled nad zákonností trvání zajištění cizince je uskutečněn rovněž prostřednictvím soudního přezkumu rozhodnutí o zajištění, o prodloužení doby zajištění či o nepropuštění ze zařízení. Intervaly takového soudního přezkumu nejsou podle Ústavního soudu nepřiměřené.

[11] Ústavní soud se také zabýval efektivitou soudního přezkumu v případě zvláště zranitelných osob, u nichž došlo například k náhlému zhoršení zdravotního stavu. Konstatoval, že *„ s ohledem na recentní ústavněkonformní judikaturu správních soudů se osobám omezeným na osobní svobodě na základě zajištění podle zákona o pobytu cizinců i zákona o azylu dostává plného přezkumu okolností podstatných pro závěr o zákonnosti trvání zajištění. Brojí-li jedinec proti rozhodnutí o zajištění (či jeho prodloužení), správní soudy v probíhajícím řízení zohlední i významné okolnosti vzešlé po vydání těchto rozhodnutí, přičemž nové skutečnosti (jako je změna podmínek, zhoršení zdravotního stavu), lze namítat poprvé až v řízení před Nejvyšším správním soudem (již citované rozsudky Nejvyššího správního soudu ze*

dne 13. 11. 2019, č. j. 6 Azs 170/2019-50, a ze dne 4. 9. 2019, č. j. 9 Azs 193/2019-48, nález Ústavního soudu sp. zn. III. ÚS 3997/19 ze dne 19. 5. 2020). Tyto závěry lze dle Ústavního soudu rozumně vztáhnout i na probíhající soudní řízení o přezkumu rozhodnutí podle 129a odst. 1 zákona o pobytu cizinců. Takto nastíněný efektivní přezkum umožňuje zajištěné osobě s významně zhoršeným zdravotním stavem přístup k soudu v přiměřené době – tak, aby doba zajištění po změně zdravotního stavu nedosahovala minimální úrovně závažnosti nezbytné pro to, aby další umístění osoby v detenci představovalo nelidské zacházení ve smyslu čl. 3 Úmluvy."

[12] Jelikož výše uvedené závěry Ústavního soudu poskytují zcela dostatečnou odpověď na námitky uplatněné v kasační stížnosti, Nejvyšší správní soud na ně v podrobnostech odkazuje a nepovažuje za nezbytné, aby je v úplnosti znovu opakoval. Napadený rozsudek krajského soudu ve světle těchto úvah není nezákonný, neboť postupem žalovaného, který žádost stěžovatele o propuštění s odkazem na § 129a odst. 3 zákona o pobytu cizinců věcně neprojednal, stěžovateli s ohledem na možnost přezkumu jak rozhodnutí o zajištění, tak rozhodnutí o prodloužení zajištění, kterého využil, nebyla odňata možnost pravidelného soudního přezkumu zákonnosti zajištění.

IV. Závěr a náklady řízení

[13] Nejvyšší správní soud kasačním námitkám nepřisvědčil, proto kasační stížnost podle § 110 odst. 1 věty poslední s. ř. s. zamítl.

[14] Výrok o náhradě nákladů řízení se opírá o § 60 odst. 1 větu první s. ř. s. ve spojení s § 120 s. ř. s. Stěžovatel v soudním řízení úspěch neměl, proto dle uvedených ustanovení nemá právo na náhradu nákladů řízení. Žalovanému, který by jinak měl právo na náhradu nákladů řízení, nevznikly v řízení žádné náklady nad rámec jeho úřední činnosti.

[15] Usnesením Nejvyššího správního soudu z 21. 2. 2018, čj. 8 Azs 26/2018-32, byl stěžovateli k jeho žádosti ustanoven zástupce z řad advokátů, Mgr. Dalibor Lípa. Podle § 35 odst. 10 s. ř. s. hradí v takovém případě hotové výdaje zástupce a odměnu za zastupování stát. Nejvyšší správní soud nicméně ustanovenému zástupci odměnu za zastupování nepřiznal, jelikož ustanovený zástupce v průběhu řízení o kasační stížnosti neprovedl žádný úkon právní služby.

Poučení: Proti tomuto rozsudku **nejsou** opravné prostředky přípustné.

V Brně 14. září 2022

Jitka Zavřelová
předsedkyně senátu